

Λίζυ Τσιριμώκου

«Η καλή ποίηση ποντάρει πάντοτε σε έναν δεύτερο χρόνο. Το στοίχημά της δεν παίζεται ποτέ εφάπαξ», λέει ο Παντελής Μπουκάλας με αφορμή τον Λειβαδίτη σε ένα από τα ευθύβολα κριτικά του σημειώματα¹. Όχι πως ο ποιητής υπήρξε παραγνωρισμένος στον καιρό του και στο σινάφι του· όμως η ποιητική φωνή γραδάρει τις αντοχές της και στη διάρκεια. Έτσι, όχι με δείκτες πωλήσεων και ποσοστών, αλλά σταθερής και εγκάρδιας ανταπόκρισης στο έργο του, ο Λειβαδίτης έχει κερδίσει το «δεύτερο στοίχημα» με τον χρόνο, τη δεύτερη –και τρίτη– ευκαιρία του με τις νεότερες γενιές. Στα εικοσάχρονα (2008) και στα εκοσιπεντάχρονα (2013) από τον θάνατό του, τα ενενητάχρονα από τη γέννησή του (2012) έχουν πληθύνει οι ανατυπώσεις των βιβλίων του, οι ανθολογήσεις του έργου του, οι κριτικές μελέτες, τα αφιερώματα σε περιοδικά, οι τιμητικές εκδηλώσεις. Επανεκτιμάται η προσφορά του, ανοίγει το πολύπτυχο ριπίδι στο οποίο εντάσσεται η γραφή του (η «διακαεμινική ζώνη», την οποία διασχίζει – θα λέγαμε, με άλλους όρους), συνδυάζεται ποικιλότροπα η φωνή του με ήχους συγγενικούς ή αλλότριους, και από την αναδιάταξη προκύπτουν απρόσμενες προτάσεις. Είναι, λοιπόν, μια ποίηση που, όπως φαίνεται, μας ενδιαφέρει εξακολουθητικά.

Θα επιχειρήσω να δώσω συνοπτικά το γραμματολογικό στίγμα της:

Είναι σαφές πως ο Λειβαδίτης εγγράφεται στα κατάστιχα της αριστεράς τόσο για την αγωνιστική δράση του (με τίμημα το γνωστό δρομολόγιο και σε άλλους ομηλικούς του: Μούδρος, Μακρόνησος, Άι-Στράτης, ποικίλες διώξεις, ενοχλήσεις και δυσμένειες) όσο και για την ουμανιστική ποίησή του (εξωστρεφή και εσωστρεφή). Εγκαινιάζει την ποιητική του διαδρομή με συντροφικούς στίχους, ποιήματα εγερτήρια και πολιτικά, μοραλιστικά, στρατευμένα σε έναν επαναστατικό οραματισμό, όπου διακρίνεται έκτυπη η συγγένεια με τη φιλέταιρη ποίηση του Ρίτσου και του Βρεττάκου. Η πρώτη αυτή μαχητική φάση, σταθμοί της οποίας είναι η *Μάχη στην άκρη της νύχτας* (1952), *Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας* (1952), *Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου* (1953), *Ο άνθρωπος με το ταμπούρολο* (1956), συναιώντας την πολιτική και την ποιητική αγωνία, αρθρώνει το ιδεολογικό πρόταγμα, φτάνει έως τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και διατηρεί ένα κλίμα επικής έντασης, ανάτασης και μεγαλόστομης αισιοδοξίας στα όρια του σοσιαλιστικού ρεαλισμού,

* Εισήγηση στο 35ο Συμπόσιο Ποίησης, 2-3 Ιουλίου 2016, Πανεπιστήμιο Πατρών.